

การศึกษาแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช

THE STUDY OF CREATING CONCEPTS FOR CREATIVE WORK AT NAKHON SI THAMMARAT COLLEGE OF DRAMATIC ARTS

กฤษณะ สายสุนีย์*

KRITSANA SAISUNEE

(Received: April 21, 2021; Revised: May 17, 2021; Accepted: June 1, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ที่สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2528-2563 จำนวน 17 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึกเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ประกอบด้วยแนวคิด 4 แนวคิด ได้แก่ ประเพณีและพิธีกรรม เอกลักษณ์ท้องถิ่น ศิลปอาชีพ และเบ็ดเตล็ด อีกทั้งแบบบันทึกเกี่ยวกับรูปแบบของนาฏศิลป์สร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ การยึดถือแบบแผนจารีตเดิม การผสมผสานจารีต การประยุกต์หรือปรับปรุงจารีต และการคิดใหม่หรือสร้างจารีตใหม่ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistic) การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชทั้ง 17 ชุด ส่วนใหญ่มีแนวคิดการสร้างสรรค์มาจากศิลปอาชีพ จำนวน 7 ชุด คิดเป็นร้อยละ 41.2 รองลงมาคือเอกลักษณ์ท้องถิ่น จำนวน 6 ชุด คิดเป็นร้อยละ 35.3 และประเพณีและพิธีกรรม จำนวน 3 ชุด คิดเป็นร้อยละ 17.6 ตามลำดับ โดยมีรูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากการผสมผสานนาฏยจารีต จำนวน 10 ชุด คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมาคือการยึดถือแบบแผนนาฏยจารีตเดิม จำนวน 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 29.4 และการประยุกต์หรือปรับปรุงนาฏยจารีต จำนวน 2 ชุด คิดเป็นร้อยละ 11.8 ตามลำดับ

คำสำคัญ : แนวคิดการสร้างงาน ผลงานสร้างสรรค์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช

*วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

This study aims to analyze the concepts and styles of creating creative work of Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts. Populations in the study were 17 creative works created by Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts from 1985 to 2020. Data were collected by using checklists to classify the concepts of creating creative dance into four types namely: traditions and rituals, local identity, handicraft, and miscellaneous. Moreover, styles of creative dance were categorized into 4 styles called original tradition adherence, tradition blending, tradition application or improvement, and new tradition creation. Data analysis was done by using a descriptive statistic, frequency distribution, and percentage calculation.

The results show that out of 17 creative works, most creating concepts (7 or 41.2%) are based on handicraft followed by local identity (6 or 35.3%), and traditions and rituals (3 or 17.6%) respectively. Regarding styles of creating creative dance, 10 works or 58.8% of them are from tradition blending, 5 or 29.4% are from original tradition adherence, and 2 or 11.8% are from tradition application or improvement respectively.

Keywords: Creating Concepts, Creative Works, Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts

บทนำ

การพัฒนาต่อยอดงานศิลปะหรือที่เรียกว่า “การสร้างสรรค์” ย่อมเป็นไปในทางที่ดี ถ้าหากมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีองค์ความรู้ที่เป็นฐานศาสตร์ในการต่อยอดพัฒนา โดยอาศัยกระบวนการวิจัย อันเป็นสิ่งสำคัญที่นำมาสู่องค์ความรู้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูล และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ตลอดจนการนำองค์ความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ให้เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ ซึ่งในการสร้างสรรค์งานศิลป์นี้ ผู้สร้างต้องมีแรงบันดาลใจที่อาจได้มาจากประสบการณ์ หรือข้อมูลที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน และยังต้องใช้เทคนิควิธีการ ตลอดจนความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เหล่านี้ด้วย (อิศร์ เทียนประเสริฐ, 2557, น. 11)

วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นองค์กรทางด้านการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างงานวิจัย งานสร้างสรรค์ นวัตกรรมด้านศิลปะการแสดงภาคใต้ อีกทั้งการสืบสาน อนุรักษ์ สร้างสรรค์ และเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ส่งผลให้วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชมีการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงออกเผยแพร่สู่สาธารณชนมาโดยตลอด การสร้างผลงานสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้เป็นผลงานด้านการวิจัยสร้างสรรค์ เป็นองค์ความรู้สำคัญด้านการวิจัยทางศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาขานาฏศิลป์ไทย ซึ่งสามารถตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัย การสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ผลงานนวัตกรรม ต่อยอดงานศิลป์บนพื้นฐานเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและความเป็นไทย และเผยแพร่ผลงานในระดับชาติ และนานาชาติ ทั้งนี้การสร้างผลงานสร้างสรรค์ยังเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน และเอกลักษณ์ของพื้นถิ่นทางภาคใต้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชจึงพยายามที่จะรักษาศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ให้ยั่งยืนด้วยการพัฒนาต่อยอดและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ โดยการสร้างผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ตลอดมาผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชที่สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2528–2563 ตามที่ยังมีเอกสารหลักฐานทางวิชาการปรากฏอยู่จำนวน 17 ชุด แต่ละชุดการแสดงย่อมมีแนวคิดหรือแรงบันดาลใจอันเป็นที่มาของการสร้างสรรค์งานแตกต่างกันไป ตามแนวคิดและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์นั่นเอง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะช่วยอธิบายแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชได้อย่างชัดเจน และเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาด้านศิลปกรรมศาสตร์ ที่นำองค์ความรู้ในการสร้างผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์นี้ไปใช้ในการศึกษา การวิจัย และเป็นแนวทางในการสร้างผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา วิเคราะห์แนวคิด และรูปแบบการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ นครศรีธรรมราช ที่สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2528–2563 ตามที่ยังมีเอกสารหลักฐานทางวิชาการปรากฏอยู่ จำนวน 17 ชุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2528–2563

ลำดับที่	ชื่อชุดการแสดง	ปี พ.ศ. ที่สร้างสรรค์
1	ระบำกริดยาง	2528
2	ระบำย่านลิเภา	2529
3	ระบำเครื่องถม	2529
4	ระบำชนไก่	2530
5	ระบำกาหยู	2531
6	ระบำศิลป์ทักษิณนคร	2532
7	ระบำกะหนัง	2533
8	ระบำทักษิณาพัทธราภรณ์	2534
9	ระบำทอยล้อ	2535
10	ระบำนารีศรีนคร	2537
11	ผันทรงแลโนรา	2557
12	บาบำ ย่าหย่า	2558
13	ระบำนบพระบรมธาตุ	2559
14	ระบำชนวัว	2560
15	ระบำพัสดราบาติก	2561
16	ลายถมเมืองนคร	2562
17	ระบำสราญราษฎร์สักการะ	2563

ที่มา : ผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ได้จากการสังเคราะห์หนังสือเรื่อง “หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์” ของสุพล วิรุฬห์รักษ์ ที่นำเสนอแนวคิดการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ประกอบด้วย 5 แนวคิด ได้แก่ พิธีกรรมและพิธีการ ส่งเสริมกิจกรรม เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลป์ และพัฒนาอาชีพ นอกจากนี้ยังสังเคราะห์จากวิทยานิพนธ์เรื่อง “นาฏยประดิษฐ์ : ระบำพื้นเมืองภาคใต้”

ของนพศักดิ์ นาคเสนา ที่จัดหมวดหมู่แนวคิดในการสร้างสรรค์ออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดศิลปาชีพ หมวดระบำที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรม การละเล่น หมวดระบำแสดงเอกลักษณ์ท้องถิ่น และหมวดเบ็ดเตล็ด แล้วผู้วิจัยนำแนวคิดของทั้งสองท่านมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูล สรุปได้ว่าแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 4 แนวคิด ได้แก่ ประเพณีและพิธีกรรม เอกลักษณ์ท้องถิ่น ศิลปาชีพ และเบ็ดเตล็ด โดยแบบบันทึกเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างสรรคานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้แบบบันทึกเกี่ยวกับรูปแบบของนาฏศิลป์สร้างสรรค์ได้จากการสังเคราะห์จากหนังสือเรื่อง “หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์” ของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ได้กำหนดรูปแบบการสร้างสรรคานาฏศิลป์ 4 รูปแบบ ได้แก่ การกำหนดให้อยู่ในหนึ่งนาฏยจาริต กำหนดให้เป็นการผสมหลายนาฏยจาริต กำหนดให้ประยุกต์จากนาฏยจาริตเดิม และกำหนดให้อยู่นอกนาฏยจาริตเดิม อีกทั้งการสังเคราะห์จากหนังสือเรื่อง “นาฏยประดิษฐ์” ของ พีรพงศ์ เสนไสย (2546) ได้กำหนดรูปแบบการสร้างสรรคานาฏศิลป์ออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ คิดสร้างให้เป็นของเก่าแก่ โบราณ และดั้งเดิม คิดสร้างให้เป็นการผสมผสานนาฏศิลป์หลาย ๆ จาริต คิดสร้างแบบประยุกต์จากแบบดั้งเดิม และคิดใหม่ทำใหม่ จากนั้นจึงนำรูปแบบของการสร้างสรรคานาฏศิลป์ของทั้งสองท่านมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูล สรุปได้ว่ารูปแบบของนาฏศิลป์สร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ การยึดถือแบบแผนจาริตเดิม การผสมผสานจาริต การประยุกต์หรือปรับปรุงจาริต และการคิดใหม่หรือสร้างจาริตใหม่ โดยแบบบันทึกนี้มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist)

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแนวทางการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ด้วยแบบบันทึกเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากเอกสารผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช แล้วทำการวิเคราะห์และตีความหมาย จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นี้ไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในการสร้างผลงานสร้างสรรค์ให้กับวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอ่านทบทวนข้อมูลที่ผู้วิจัยตีความหมายว่ามีความถูกต้อง และเที่ยงตรงหรือไม่ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1. นางพิรพรรณ ถิ่นกาญจน์ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและการวิจัย วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย ละครพระ)
2. นางพรปวีณ์ ขุฑทะกะพันธ์ ตำแหน่งครูชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย ละครพระ)

3. นางโสรภษา บุญวงศ์ ตำแหน่งครูชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย ละครนาง)

4. นายสุพัฒน์ นาคเสน ตำแหน่งครูชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย โขนลิง)

5. นางลภัสสรดา โพธิ์แสง ตำแหน่งครูชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย ละครพระ)

6. นายเฉลิมพล จันทโรชิต ตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย โขนพระ)

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ (typologies) แบบที่ใช้แนวคิดทฤษฎี คือ การจำแนกชนิดในเหตุการณ์หนึ่ง ๆ โดยยึดแนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการจำแนก (สุรางค์ จันทวานิช, 2559, น. 134) โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างสรรคานาฏศิลป์ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ และ นพศักดิ์ นาคเสนา อีกทั้งการวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistic) การแจกแจงความถี่คำนวณหาค่าร้อยละ

ผลการศึกษา

การศึกษาผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช โดยศึกษาผลงานสร้างสรรค์ที่สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2528–2563 ตามที่ยังมีเอกสารหลักฐานทางวิชาการปรากฏอยู่ จำนวน 17 ชุด เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างสรรคและรูปแบบการแสดงของผลงานในแต่ละชุดการแสดง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระบำกริดยาง มีแนวคิดจากการประกอบอาชีพการทำสวนยางมาประดิษฐ์ดัดแปลง โดยมีรูปแบบการแสดงเป็นนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้ผสมผสานกับหลักนาฏศิลป์ไทย

ภาพที่ 1 ระบำกริดยาง

ที่มา : krutuy99 (2554)

2. ระบาย่านลิเภา มีแนวคิดจากขั้นตอนกรรมวิธีการทำผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา สุดท้ายนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ออกมาแนะนำเสนอ โดยมีรูปแบบการแสดงเป็นการดัดแปลงและเรียบเรียงเป็นท่ารำลักษณะต่าง ๆ ตามกระบวนการนาฏศิลป์ โดยยึดท่ารำพื้นบ้านภาคใต้เป็นหลักในการประดิษฐ์ผสมผสานกับหลักการทางด้านนาฏศิลป์

ภาพที่ 2 ระบาย่านลิเภา
ที่มา : นุสราน นบอบ (2556)

3. ระบายเครื่องถม มีแนวคิดจากขั้นตอนกรรมวิธีการทำเครื่องถม โดยมีรูปแบบการแสดงด้วยการนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้ผสมผสานกับหลักการนาฏศิลป์ไทย

4. ระบายชนไก่ มีแนวคิดจากการนำวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในเชิงกีฬา มาสร้างสรรค์ โดยเลียนแบบพฤติกรรมอันเป็นธรรมชาติของไก่ เช่น การขัน การเดิน การใช้ขน การคุ้ยเขี่ยอาหาร และพฤติกรรมการต่อสู้ โดยมีรูปแบบการแสดงจากการนำรูปแบบบางส่วน ของระบำไก่ที่วิทยาลัยครูสงขลาประดิษฐ์ขึ้น นำมาสร้างสรรค์จนเกิดเป็นรูปแบบการแสดง ในอีกลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงระบำที่มีการดำเนินเรื่องให้เกิดความสนุกสนาน มีสาระ และจบลงอย่างสมบูรณ์ในตัวเอง

ภาพที่ 3 ระบายชนไก่
ที่มา : Siam Thai (2560)

5. ระบำกาหยู มีแนวคิดจากลีลาการเก็บกาหยูหรือมะม่วงหิมพานต์ ผลไม้ชนิดหนึ่งทางภาคใต้โดยมีรูปแบบการแสดงเป็นนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้

ภาพที่ 4 ระบำกาหยู
ที่มา : โสธรรญา บุญวงศ์ (2563ก)

6. ระบำศิลปทักษิณนคร มีแนวคิดจากการนำชุดการแสดงต่าง ๆ เช่น ศรีวิชัย ร่อนแร่ ปาเต๊ะ ปั่นหม้อ กรีดยาง และโนรามาแสดงติดต่อกันเป็นชุดการแสดง

7. ระบำกะเหรี่ยง มีแนวคิดจากขั้นตอนกรรมวิธีการกะเหรี่ยงเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นผลิตภัณฑ์ออกมาโชว์ โดยมีรูปแบบการแสดงจากการผสมผสานลีลาและจังหวะทำเด่นของนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้กับหลักการทางนาฏศิลป์ ใช้จังหวะและท่วงทำนองดนตรีพื้นเมืองภาคใต้เป็นองค์ประกอบในการแสดงระบำกะเหรี่ยง

ภาพที่ 5 ระบำกะเหรี่ยง
ที่มา : RMUTT Channel (2562)

8. ระบำทักษิณาพัทธาภรณ์ มีแนวคิดจากขั้นตอนกรรมวิธีการผลิตผ้าพื้นเมืองภาคใต้ที่มีชื่อเสียงแต่ละท้องถิ่น ได้แก่ ผ้าทอพุมเรียง ผ้ายกเมืองนคร ผ้าทอนาหมื่นศรี ผ้าทอเกาะยอ ผ้าปาเต๊ะ โดยมีรูปแบบการแสดงทางนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพื่อเป็นการเผยแพร่การทอผ้าแต่ละชนิดของชาวภาคใต้ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 6 ระเบ้าทักษิณาพัตราภรณ์
ที่มา : เสกสรร แสงจินดาวงศ์เมือง (2551)

9. ระเบ้าทอยล้อ มีแนวคิดจากการละเล่นทอยล้อ โดยมีรูปแบบการแสดงด้วยการผสมผสานลีลาและจังหวะทำเด่นของนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้กับหลักการทางนาฏศิลป์

ภาพที่ 7 ระเบ้าทอยล้อ
ที่มา : โสรวา บุญวงศ์ (2563ข)

10. ระเบ้านารีศรีนคร มีแนวคิดจากความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีรูปแบบการแสดงด้วยการนำเอาเอกลักษณ์ของท่ารำโนราทางภาคใต้เข้ามาผสมผสานกับลักษณะชีวิตความเป็นอยู่และการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ภาพที่ 8 ระเบ้านารีศรีนคร
ที่มา : โสรวา บุญวงศ์ (2563ค)

11. ผันหลังแลโนรา มีแนวคิดจากการนำตำนาน การพัฒนา บทบาทความสำคัญ และความเป็นอัตลักษณ์ของโนรามาสร้างสรรค์ มีรูปแบบการแสดงเป็นการผสมผสาน วิธีการแสดงขึ้นใหม่ให้มีความกระชับเหมาะสมกับเวลา โดยมีการขับบทกลอนบรรยายสรุป

ภาพที่ 9 ผันหลังแลโนรา

ที่มา : ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (2557)

12. บาบ่า ย่าหย่า มีแนวคิดจากวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมบาบ่า ในจังหวัดภูเก็ตที่มีลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงในอดีตที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบ การแต่งกายของผู้หญิงชาวมาเลเซียและผู้หญิงจีน โดยนำเสนอในรูปแบบการแสดง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

ภาพที่ 10 บาบ่า ย่าหย่า

ที่มา : lapusrada phosae (2559a)

13. ะบำนบพระบรมธาตุ นำแนวคิดความเชื่อและความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ที่มีต่อพระบรมธาตุเจดีย์มาสร้างสรรค์ นำเสนอในรูปแบบผสมผสานลีลาและจังหวะทำเด่น ของนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้กับหลักการทางนาฏศิลป์

ภาพที่ 11 ระบำนบพระบรมธาตุ
ที่มา : วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (2559)

14. ระบำชนวัว นำเสนอให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวภาคใต้ เป็นการนำเอาวัฒนธรรมการชนวัว ประกอบด้วย ลักษณะชาติพันธุ์ รูปแบบวิธีการ ความเชื่อ และขนบปฏิบัติของการชนวัว นำเสนอในรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่มีลักษณะการเลียนแบบสัตว์

ภาพที่ 12 ระบำชนวัว
ที่มา : นาฏศิลป์สร้างสรรค์ (2561)

15. ระบำพัสดราบาติก นำลักษณะเด่นของผ้าบาติกแต่ละผืนซึ่งเกิดจากจินตนาการของผู้เขียนเป็นภาพเขียน (Hand made) นำเสนอในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์มีรูปแบบการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ที่มุ่งเน้นให้เห็นถึงความงดงามของสีสันท ลวดลายและประโยชน์ของผ้าบาติก

ภาพที่ 13 ระบำพัสดราบาติก
ที่มา : lapusrada phosae (2559b)

16. ลายถมเมืองนคร นำเอาลวดลายที่ปรากฏอยู่ในผลิตภัณฑ์เครื่องถมเมืองนครที่มีความวิจิตรงดงามอันเป็นเอกลักษณ์มาสร้างสรรค์ นำเสนอในรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์

ภาพที่ 14 ลายถมเมืองนคร
ที่มา : วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (2562)

17. ระบำสราญราษฎร์สักการะ เป็นการแสดงที่ใช้เพื่อรำบวงสรวงในพิธีถวายราชสักการะราชานุสาวรีย์พระเจ้าศรีธรรมโศกราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ปทุมวงศ์ ผู้ที่สร้างเมืองนครศรีธรรมราชขึ้น เป็นการแสดงประเภทระบำที่มีการผสมผสานระหว่างนาฏยลักษณะโนราและนาฏยลักษณะแม่บทฉบับวังเจ้าพระยานครศรีธรรมราช

ภาพที่ 15 ระบำสราญราษฎร์สักการะ
ที่มา : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2563, น. 67)

ผลจากการศึกษาผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการสร้างผลงานสร้างสรรค์ทั้ง 17 ชุด มีแนวคิดและรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานแตกต่างกันไปตามแนวคิดและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ เช่น การศึกษาจากงานศิลปะอาชีพ เช่น ระบำกริดยาง ระบำกาหยู ลายถมเมืองนคร เป็นต้น การศึกษาจากประเพณีและพิธีกรรม เช่น ระบำนารีศรีนคร บาบ่า ย่าหย่า ระบำนบพระบรมธาตุ เป็นต้น

แต่ละชุดการแสดงต่างมีที่มาของแนวคิดและรูปแบบที่หลากหลายที่ทำให้ผลงานสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันไป และมีความเป็นอัตลักษณ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยจึงนำผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชทั้ง 17 ชุด มาประมวลและวิเคราะห์ถึงแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

แนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช จำนวน 17 ชุด โดยแบ่งแนวคิดจากการสังเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 แนวคิด ได้แก่ ประเพณีและพิธีกรรม เอกลักษณ์ท้องถิ่น ศิลปอาชีพ และเบ็ดเตล็ด วิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistic) การแจกแจงความถี่คำนวณหาค่าร้อยละ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์แนวคิดการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อชุดการแสดง	แนวคิดการสร้างสรรค์นาฏศิลป์			
		ประเพณีและพิธีกรรม	เอกลักษณ์ท้องถิ่น	ศิลปอาชีพ	เบ็ดเตล็ด
1	ระบำกริดยาง			✓	
2	ระบำย่านลิเภา			✓	
3	ระบำเครื่องถม			✓	
4	ระบำชนไก่		✓		
5	ระบำกาหยู			✓	
6	ระบำศิลปทักษิณนคร				✓
7	ระบำแกะหนัง			✓	
8	ระบำทักษิณพัตราภรณ์			✓	
9	ระบำทอยล้อ		✓		
10	ระบำนารีศรีนคร	✓			
11	ฉันทลักษณ์โนรา		✓		
12	บาบ๋า ย่าหยา		✓		
13	ระบำนบพระบรมธาตุ	✓			
14	ระบำชนวัว		✓		
15	ระบำพัสดราบดีก		✓		
16	ลายถมเมืองนคร			✓	
17	ระบำสราญราษฎร์สักการะ	✓			
รวม		3	6	7	1
คิดเป็นร้อยละ		17.6	35.3	41.2	5.9

ที่มา : ผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 พบว่าแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป นครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีแนวคิดการสร้างสรรคมาจากศิลปะ จำนวน 7 ชุด ได้แก่ ระบายรียาง ระบาย่านลิเพา ระบาย่รื่องถม ระบาย่กาหฺย ระบาย่กะหน่ง ระบาย่ทักษินา พัฒราภรณ์ และลายถมเมื่องนคร คิดเป็นร้อยละ 41.2 รองลงมามีแนวคิดการสร้างสรรคมาจากเอกลักษณ์ท้องถิ่น จำนวน 6 ชุด ได้แก่ ระบาย่ชนไก่ ระบาย่ทอยลื้อ ผั่นหลังแลโนรา บาบ่า ย่าหยา ระบาย่ชนวู้ และระบาย่พัศตราบาติก คิดเป็นร้อยละ 35.3 และมีแนวคิดการสร้างสรรคมาจากประเพณีและพิธีกรรม จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ระบาย่นารี่ศรินคร ระบาย่นบพระบรมธาตฺ และระบาย่สาธาณฺราษฎร์สักการะ คิดเป็นร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

รูปแบบของการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป นครศรีธรรมราช จำนวน 17 ชุด โดยแบ่งข้อมูลดังกล่าวออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ การยึดถือแบบแผนจารีตเดิม การผสมผสานจารีต การประยุกต์หรือปรับปรุงจารีต และการคิดใหม่หรือสร้างจารีตใหม่ วิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistic) การแจกแจงความถี่คำนวณหาค่าร้อยละ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรคนาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป นครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อชุดการแสดง	รูปแบบของการสร้างสรรคนาฏศิลป์			
		ยึดถือ แบบแผน	ผสมผสาน	ประยุกต์หรือ ปรับปรุง	สร้าง นาฏยจารีตใหม่
1	ระบาย่รียาง		✓		
2	ระบาย่านลิเพา		✓		
3	ระบาย่รื่องถม		✓		
4	ระบาย่ชนไก่			✓	
5	ระบาย่กาหฺย	✓			
6	ระบาย่ศิลปทักษินนคร		✓		
7	ระบาย่กะหน่ง	✓			
8	ระบาย่ทักษินาพัฒนาภรณ์	✓			
9	ระบาย่ทอยลื้อ		✓		
10	ระบาย่นารี่ศรินคร		✓		
11	ผั่นหลังแลโนรา	✓			
12	باب่า ย่าหยา		✓		
13	ระบาย่นบพระบรมธาตฺ		✓		
14	ระบาย่ชนวู้			✓	

ตารางที่ 3 วิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรคานาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ที่	ชื่อชุดการแสดง	รูปแบบของการสร้างสรรคานาฏศิลป์			
		ยึดถือ แบบแผน	ผสมผสาน	ประยุกต์หรือ ปรับปรุง	สร้าง นาฏยจารีตใหม่
15	ระบำพัสดราบดีก	✓			
16	ลายฉิมเมืองนคร		✓		
17	ระบำสราญราษฎร์สักการะ		✓		
รวม		5	10	2	0
คิดเป็นร้อยละ		29.4	58.8	11.8	0

ที่มา : ผู้วิจัย

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ที่สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2528-2563 ตามที่ยังมีเอกสารหลักฐานทางวิชาการปรากฏ จำนวน 17 ชุด ส่วนใหญ่มีรูปแบบการสร้างสรรคมาจากการผสมผสานนาฏยจารีต จำนวน 10 ชุด คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมา คือ การยึดถือแบบแผนนาฏยจารีตเดิม จำนวน 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 29.4 และการประยุกต์หรือปรับปรุงนาฏยจารีต จำนวน 2 ชุด คิดเป็นร้อยละ 11.8 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช โดยศึกษาผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ที่สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2528-2563 ตามที่ยังมีเอกสารหลักฐานทางวิชาการปรากฏอยู่ จำนวน 17 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ผลงานสร้างสรรค์ดังกล่าวมีแนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานแตกต่างกันไปตามแนวคิดและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีแนวคิดการสร้างสรรคมาจากศิลปะราช ร่องลงมาคือเอกลักษณ์ท้องถิ่น ประเพณี และพิธีกรรม ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวคิดการสร้างสรรคมาจากศิลปะราช เนื่องจากหมวดศิลปะราชนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เมื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงนาฏศิลป์ที่สื่อความหมายถึงขั้นตอนกรรมวิธี

ในอาชีพนั้น ๆ แล้วสามารถสื่อสารให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องกับ นพศักดิ์ นาคเสนา (2546, น. 212) ที่ศึกษานาฏยประดิษฐ์ ระบายพื้นเมืองภาคใต้ของสถานศึกษา 4 แห่ง คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันราชภัฏสงขลา และสถาบันราชภัฏยะลา จำนวน 48 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ระบายพื้นเมืองภาคใต้ของสถานศึกษา 4 แห่ง ส่วนใหญ่จำแนกอยู่ในระบำหมวดศิลปอาชีพ จำนวน 17 ชุด ซึ่งเป็นการแสดงเพื่อความสวยงามของท่ารำและการแสดงมากกว่าเนื้อหาของการแสดงที่สะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

ส่วนรูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีรูปแบบการสร้างสรรค์มาจากการผสมผสานนาฏยจาริต เนื่องจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์นี้ เป็นการสร้างงานชิ้นใหม่ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ แตกต่างไปจากการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเดิม ๆ แต่ยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์เดิมผสมผสานอยู่ในงานสร้างสรรค์ของตน เช่น การนำนาฏยลักษณะโขนมาผสมผสานกับนาฏศิลป์ไทย อย่างเช่น การแสดงชุดระบำนารีศรีนคร หรือระบำสราญราษฎร์สักการะ เป็นต้น สอดคล้องแนวคิดของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547, น. 230-233) กล่าวว่า การกำหนดรูปแบบของนาฏศิลป์ชุดใหม่มีการกำหนดให้เป็นการผสมหลายนาฏยจาริต นักสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่มุ่งแสวงหาออกไปจากจาริตเดิม โดยการนำเอานาฏยจาริตตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาผสมกันให้เกิดเป็นพันธุ์ผสม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ปรากฏมีการศึกษาเพียงบางสถานศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เห็นแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ในภาพรวมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งมีวิทยาลัยนาฏศิลป์ในสังกัดจำนวน 12 แห่ง อีกทั้งคณะศิลปศึกษา และคณะศิลปนาฏดุริยางค์ล้วนแล้วแต่มีการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์มาโดยตลอด จึงควรมีการศึกษาแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ทั้งหมดในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2. การวิจัยแนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราชครั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษา แนวคิดการสร้างผลงานสร้างสรรค์ เนื่องจากใน

ปัจจุบันทั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และสถาบันการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์อื่น ๆ มีการสร้างผลงานสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ไม่มีที่สิ้นสุด สามารถทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและพัฒนาข้อมูลเพิ่มเติมได้ต่อไป

รายการอ้างอิง

- นพศักดิ์ นาคเสนา. (2546). **นาฏยประดิษฐ์ : របាំพื้นเมืองภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ศิลปกรรมศาสตร์ (นาฏยศิลป์ไทย) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นาฏศิลป์สร้างสรรค์. (2561). **របាំชนวาว**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2564. เข้าถึง
จาก <https://www.youtube.com/watch?v=gMzQUry1tnc>
- นุสรา นบนอบ. (2556). **របាំยำนลิเภา**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2564. เข้าถึงจาก
https://www.youtube.com/watch?v=h_XyR9L144w
- ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช. (2557). **ผันทหลังแลโนรา**.
[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2564. เข้าถึงจาก https://web.facebook.com/264771070353425/posts/324692354361296/?_rdc=1&_rdr
- พีรพงศ์ เสนไสย. (2546). **นาฏยประดิษฐ์**. ภาพลิ้นจี่ : ประสานการพิมพ์.
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช. (2559). **របាំบพระบรมธาตุ**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ
17 มีนาคม 2564. เข้าถึงจาก <https://www.youtube.com/watch?v=ewnwBnYzP2k>
- _____. (2562). **ลายถมเมืองนคร**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2564. เข้าถึง
จาก <https://www.youtube.com/watch?v=rNf6e7evrqY>
- เศกสรร แสงจินดาวงค์เมือง. (2551). **របាំทักขิณาพัตรารมณ์**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ
17 มีนาคม 2564. เข้าถึงจาก <https://www.gotoknow.org/posts/145066>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2563). **มหรธรมศิลปวัฒนธรรมไทย “เบิกฟ้าบัณฑิตพัฒนศิลป์
สู่แผ่นดินถิ่นอีสาน**. นครปฐม : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). **หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- โสธรวา บุณยวงศ์. (2563ก). **ระบำกาหยู**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564. เข้าถึงจาก <https://www.youtube.com/watch?v=7pqoTD45boQ>
- _____. (2563ข). **ระบำทอยล้อ**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564. เข้าถึงจาก <https://www.youtube.com/watch?v=Xu3rvPAS4zM>
- _____. (2563ค). **ระบำนารีศรีนคร**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564. เข้าถึงจาก <https://www.youtube.com/watch?v=wB0x7qUCGW0>.
- อติศรี เทียนประเสริฐ. (2557). “วิจัยกับการสร้างสรรค์งานศิลป์”. **จดหมายข่าวประชาคมวิจัย**, 20, 115: 1-58.
- krutuy99. (2554). **ระบำกริดยาง**. [online]. Retrieved 2564, 15 March. from <https://www.youtube.com/watch?v=14xH45zEoq4>
- lapusrada phosae. (2559a). **บบ่า ย่าหยา**. [online]. Retrieved 2564, 16 March. from <https://www.youtube.com/watch?v=mttct5L9vaw>
- _____. (2559b). **ระบำพัสดราบาติก**. [online]. Retrieved 2564, 16 March. from <https://www.youtube.com/watch?v=3TB3dlro1lo>
- RMUTT Channel. (2562). **ระบำแคะหนัง**. [online]. Retrieved 2564, 16 March. from <https://www.youtube.com/watch?v=G63wG-5lUbQ&list=ULpRyj9Cp5e68&index=722>
- Siam Thai. (2560). **ระบำชนไก่**. [online]. Retrieved 2564, 16 March. from <https://www.youtube.com/watch?v=O9BgGHpAJvw>